

Kasper Jørgensen

Nye værktøjer til identifikation af mild cognitive impairment

BASIC og BASIC-Q er to nyudviklede danske værktøjer, der kan hjælpe med at identificere kognitiv svækkelse og demens. Yderligere analyser af resultater fra valideringsstudiet viser, at de to værktøjer også egner sig til at identificere såkaldt mild cognitive impairment blandt ældre.

Begge værktøjer kombinerer spørgsmål til patienten og en pårørende med en kort, objektiv vurdering af det kognitive funktionsniveau.

Mild cognitive impairment (MCI), der kan oversættes ved let kognitiv svækkelse, defineres klinisk som en tilstand, hvor personen ikke er kognitivt intakt, men heller ikke opfylder diagnosekriterier for demens. I modsætning til hvad der ses ved demens, er den basale praktiske funktionsevne i hverdagen upåvirket ved MCI. Historisk set blev kliniske kriterier for MCI formuleret midt i 1990'erne af den amerikanske neurolog Ronald Petersen. De oprindelige kriterierne lagde vægt på hukommelsesbesvær, men siden starten af 00'erne har en bredere definition af MCI, der også omfatter forringelse af andre kognitive domæner, vundet indpas.

MMSE og MoCA

Det er notorisk vanskeligt at skelne mellem normale aldersbetingede kognitive forandringer og MCI - og for den sags skyld også at skelne mellem MCI og demens i let grad. I de fleste tilfælde er der tale om et kontinuum, hvor det

kognitive funktionsniveau langsomt og gradvist forringes, så personen i en periode opfylder MCI-kriterierne for derefter at glide over i en demenstilstand. Den hyppigt anvendte test, Mini-Mental Status Examination (MMSE), mangler følsomhed for MCI, idet mange af opgaverne er for simple til at fange lette kognitive problemer. *Montreal Cognitive Assessment* (MoCA), er udviklet specifikt med henblik på at fange MCI, og fungerer godt til formålet. MoCA er dog ikke uden ulemper: præstationen påvirkes af patientens uddannelsesniveau og alder, nogle af opgaverne (for eksempel hovedregning) kan opleves unødigt konfronterende og tidsforbruget for testen på omkring 10 minutter kan i nogle situationer være i overkant.

BASIC og BASIC-Q

Værktøjet *Brief Assessment of Impaired Cognition* (BASIC) kombinerer spørgsmål til patienten og en pårørende med to korte, kognitive tests. *BASIC Questionnaire* (BASIC-Q) er et nært beslægtet, men lidt simplet værktøj, hvor de kognitive tests er skiftet ud med spørgsmål vedrørende orientering i tid og egne data. BASIC er primært tiltænkt klinisk anvendelse – fx almen praksis, demensudredningsenheder og andre hospitalsbaserede instanser, mens BASIC-Q er udviklet til brug for medarbejdere i den kommunale sektor, der har erfaring i samtale og undersøgelse af ældre.

God skelneevne

Der foreligger et dansk valideringsstudie med deltagelse af 42 personer med MCI, 121 personer med demens og 83 kontrolpersoner. Deltagerne var matchet på alder, uddannelse og køn. Både BASIC og BASIC-Q udviste høj præcision ved skelnen mellem personer med MCI og raske kontrolpersoner. For BASIC sås en sensitivitet på 0,86 og en specificitet på 0,89, mens sensitivitet og specificitet for BASIC-Q begge lå på 0,88. Til sammenligning udviste MMSE lav sensitivitet (0,61) og moderat specificitet (0,72).

Alle komponenter i BASIC og BASIC-Q – det vil sige patientspørgsmål, pårørendespørgsmål, orienteringsspørgsmål og kognitive tests – bidrog signifikant til at skelne mellem personer med MCI og kontrolpersoner. De samme komponenter bidrog til at skelne mellem MCI og demens, fraset patientspørgsmålene, der blev besvaret nogenlunde enslydende af personer med MCI og personer med demens.

Resultaterne indikerer, at selvrapportering og pårønderrapportering begge udgør valide mål for kognitiv svækkelse tidligt i sygdomsforløbet. Men efterhånden som en person udvikler demens, falder validiteten af selvrapportering, hvilket formentlig er udtryk for svigtende sygdomsindsigt. Validiteten af pårønderrapportering forbliver derimod høj.

Kan ikke stille diagnosen

BASIC tager rundt regnet 5 minutter at gennemføre, forudsat at man ikke skal bruge for meget tid på at finde frem til en pårørende, der kender patienten godt. BASIC-Q er lidt mindre tidskrævende og opleves mindre 'testagtig', idet spørgsmålene kan flettes ind i et almindeligt interview med borgeren. Hverken BASIC eller BASIC-Q kan i sig selv anvendes til at stille en diagnose, men værktøjerne kan identificere personer med kognitiv svækkelse, hvor yderligere udredning vil være relevant. Der planlægges yderligere validering af de to værktøjer i almen praksis i de kommende år. BASIC og BASIC-Q kan frit rekvireres af fagpersoner ved henvendelse til Nationalt Videnscenter for Demens.

BAGGRUND

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. Validation of the Brief Assessment of Impaired Cognition \(BASIC\) and the Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire \(BASIC-Q\) for identification of mild cognitive impairment in a memory clinic. *Int J Geriatr Psychiatry* 2019;34\(12\):1311-1318.](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire \(BASIC-Q\) - development and validation of a new tool for identification of cognitive impairment in community settings. *Int J Geriatr Psychiatry* 2020;35\(12\):1319-1327.](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Høgh P, Jakobsen S, et al. Brief Assessment of Impaired Cognition \(BASIC\)-Validation of a new dementia case-finding instrument integrating cognitive assessment with patient and informant report. Int J Geria](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. BASIC. Et nyt værktøj til demensudredning? Månedsskrift for Almen Praksis. 2020;98\(1\).](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Waldemar G. Demensudredning i almen praksis. IPRAKSIS. Februar 2020](#)

Oprettet: 26. maj 2020